

Ošetrovateľská starostlivosť o dialyzovaného pacienta s hepatítidou „C“ liečeného INTERFERÓNOM.

A. Vargová, M. Pócsová

FMC – dialyzačné služby s.r.o., Bratislava - Ružinov

Vírusová hepatitída „C“

- vírusové ochorenie pečene
- vírus bol prvý krát identifikovaný až v roku 1989
- najviac infekčný, má 50% chronicity
- zodpovedný za veľké množstvo pacientov postihnutých cirhózou
- liečba je drahá, ťažká a náročná

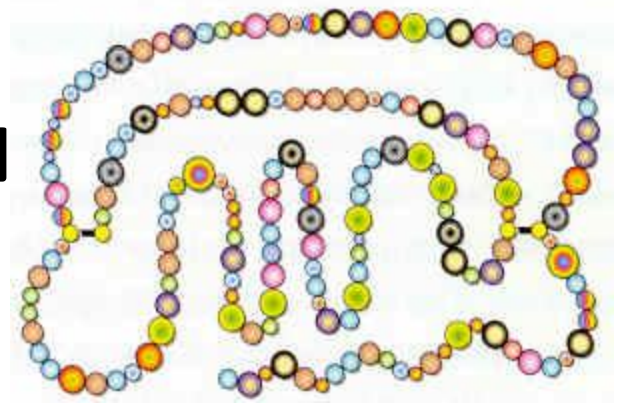
- niekoľko rôznych genotypov
 - **reinfekcia** - nová infekcia po zhojení predchádzajúcej
 - **superinfekcia** – infekcia novým genotypom za prítomnosti preexistujúcej infekcie HCV
- protilátky proti HCV (**anti-HCV**)
 - dajú sa detekovať v sére
 - **nie sú neutralizujúce** – nie sú príznakom ochrany
 - **screening** (ELISA), **konfirmačný test** (RIBA)
 - metóda **PCR** (polymerázová reťazová reakcia) – dôkaz prítomnosti vírusovej RNA v biologických materiáloch (krv, ...)

Liečba vírusovej hepatitídy „C“

- **Interferón alfa** – monoterapia
 - akútna, resp. novovzniknutá VHC
- **interferón alfa + ribavirín** (perorálneantivirotikom, analóg guanozínu)
 - chronická VHC
- **indikácia vo všeobecnosti:**
 - pacienti, ktorí ochoreli v mladom veku - odvrátenie dlhodobých komplikácií
 - pacienti, u ktorých je infekčná VHC kontraindikáciou na zaradenie do transplantačného programu

INTERFERÓN

- prirodzene vyskytujúci sa proteín
- vytvára sa a vylučuje v bunkách imunitného systému
- posilňuje imunitný systém
- liečba je drahá a náročná
- cieľom - dosiahnuť, aby choroba nepokračovala (zmierniť zápal a fibrózu pečene, cirhóza pečene...)
- eliminácia vírusu z organizmu
- užívanie interferónu alfa s ribavirínom sa zvýši pravdepodobnosť odstránenia vírus hepatitídy „C“

Nežiaduce účinky pri liečbe interferónom

- príznaky podobné chrípke (horúčka, zimnica, bolesti hlavy a svalov, nevoľnosť, hnačky, ...)
- poškodenie tkaniva v mieste vpichov
- anorexia
- vysoký pulz
- vysoký alebo nízky tlak krvi
- zvýšený počet leukocytov, znížený počet trombocytov

- zvýšené pečeňové enzýmy a triglyceridy
- kožné vyrážky
- vypadávanie vlasov
- opuchy
- zníženie ostrosti videnia
- alergické a anafylaktické reakcie
- depresia, samovražedné úmysly

Príznaky sa obvykle znižujú

- opakované injekcie
- podanie
 - analgetík
 - antihistaminík
 - antidepresív
- dôležité je o všetkých symptómoch informovať lekára
- pozornosť venovať cvičeniu
- spoločenské aktivity
- relaxačné techniky

Ošetrovanie dialyzovaných pacientov pri užívaní interferónu je špecifické vzhľadom na nežiaduce účinky

- **trombocytopenia** – charakterizovaná poklesom počtu trombocytov v periférnej krvi pod 100000/l
 - prejavy - krvácanie z nosa, z vpichov
 - opatrenia - zmena heparinizácie
 - striedanie miesta vpichov pri každej HD/HDF
 - podávanie transfúzií

- **zvýšenie počtu leukocytov** – zvýšený počet normálnych bielych krviniek, reakcia na zápal v organizme (reakcia na liečbu interferónom)
- príznaky ako pri chrípke (horúčky, bolesti hlavy a celého tela...)
- zmierňovanie príznakov
- zvýšený hygienický štandard
- **zmeny krvného tlaku**
- zníženie krvného tlaku a potom zvyšovanie
- mimotelový obeh – náročnejšie
- častejší monitoring krvného tlaku
- rýchla reakcia na zmenu

- **psychické problémy**

- depresie

- samovražedné úmysly

- nemožnosť viesť motorové vozidlo

- pocit bezmocnosti, beznádeje, pesimizmus

- psychická podpora

- väčšia trpezlivosť pri komunikácií

- požiadať o pomoc rodinu

Odpovede na liečbu interferónom

- **trvalá virologická odpoveď** - šesť mesiacov po liečbe neprítomnosť vírusu v krvi (relaps 1%)
- zmiznutie vírusu z krvi by malo byť dosiahnuté počas prvých troch mesiacov liečby
 - ak nenastane - liečba ukončená (šanca vyliečenia okolo 2%)
 - celková úspešnosť na dosiahnutie trvalej virologickej odpovede je 60 až 65%
- zmiznutie vírusu z krvi v čase liečby – po skončení s rôznym odstupom (prvé tri mesiace po liečbe) relaps infekcie

Na úspešnosť liečby a jej zvládnutia vplýva postoj a prístup samotného pacienta.

Výpoved' pacientov

- **pacientka**, apríl 2008, liečená rok, výsledky negatívne, neinfekčná
- **pacient**, máj 2011, liečený štyri mesiace, po troch mesiacoch virologická odpoved' pozitívna, liečba pokračuje ďalej

Pani X

„ Už by som sa na to nedala nahovoriť!

Bola som precitlivená, stále som plakala. Niekedy mi bolo tak zle, že som sa celá triasla.

Raz keď ma boleli zuby, dala som si ataralgin a odpadla som.

Mávala som vysoký tlak krvi. Nízky si nepamätám. Teraz mám kolísavý tlak a nie je to nič príjemné.

Čo si pamätám veľmi dobre, je, že som počula hlasy. Ako keby so mnou rozprával pes. Len som nevedela čo. Mala som strach, obzerala som sa, či niekto nie je v byte...

Boli dni, keď sa mi nechcelo ani žiť. Rozmýšľala som, či to stojí za to sa takto trápiť.

Pár mesiacov som brala antidepresíva.

Dcéra mi stále opakovala, aby som to vydržala. Snažila sa ma vytiahnuť von, do kina, divadla. Divadlo mám veľmi rada, hlavne muzikály.

A potom, liečba bola dlhá. Neustále kontroly a odbery krvi. Mala som starosti o to, či mi poisťovňa schváli injekcie.

V konečnom dôsledku som rada, že som sa vyliečila, aj napriek všetkému...”

Pán Y

„Najradšej by som s tým skončil. Zo začiatku so krvácal z nosa. Opakovane som bol na pohotovosti, lebo som nevedel krvácanie zastaviť. Keď mi vysadili heparín, zlepšilo sa mi to.

Po vpichoch mi ostávajú modriny. Tečú mi oveľa dlhšie ako zvyčajne. Sestričky mi robia zakaždým nové vpichy, ruku mám ako sito.

Potom bolo obdobie, keď som bol slabý sťa mucha. Mal som horúčky, bolelo ma celé telo. Asi po mesiaci sa mi konečne uľavilo.

Tlak. Raz je veľmi nízky, že neviem čo mám robiť, je mi zle. Potom zas vysoký... Už som z toho unavený...

Na dialýze je celkom dobre. Sú tu sestričky a lekári, ktorí mi tlak dajú do poriadku. Doma je to horšie. Niekedy som hore celú noc. Volám lekára, lebo som bezradný...

Výrazné zmeny som vo svojom správaní nespozoroval. Žena mi ale povedala, že som sa zmenil. Som podráždený, nevrlý, ignorujem ju. Stále ju poučam a nie som zničím spokojný...

Pri mesačných mi zistili, že mám veľmi zlý krvný obraz. Presviedčali ma o podaní transfúzie. Rázne som odmietal. Doma som rozmýšľal a po týždni som súhlasil. Nemám rád transfúzie...

Po troch mesiacoch boli výsledky dobré. Potešilo ma to.

Chcem veriť, že sa vyliečim! A nevráti sa mi to späť. Čakám, až bude po liečbe.

Aj manželka si vydýchne. Dávam jej zabrať...”

Ďakujem za pozornosť !

